Om beboerne og Livet i Den gamle Lægebolig i Hundslund i 100 år

Af Jørgen Søes Hejlsvig,
Journalist og glad beboer og ejer af lægeboligen i 20 år.

Borgerne i Hundslund var sidst i 1800-tallet ikke særligt heldige med deres læger, så de besluttede at gå sammen om at bygge en lægebolig for derigennem at tiltrække bedre læger. Byggeudvalget bag lægeboligen havde 12. maj 1895 vedtaget følgende: ”Arbejdet skal være færdigt inden 1. september dette år”. Betingelserne blev skrevet af gdr. Jens Peter Nibe, medlem af sognerådet.

Københavneren Aage Krebs var læge i byen før 1890. Han blev den første, der flyttede ind i den nye lægebolig. Forinden havde han boet i et hus nær ved den stationsbygning, som kom sammen med Horsensbanen. Sammen med sin kone, Mamon, havde han en rødhåret datter ved navn Gabriel. Hun blev uddannet recitatrice og forblev ugift.
Krebs havde en patient, Søren Jepsen, Trustrup (gårdejer Bent Sørensens familie), som også var dranker. Når Krebs kom derned, så sagde han: ”Du drikker for meget”.
Ja, men lad os så da drikke den sidste! Og det gjorde de så, begge to!!!
Aage Krebs døde af druk som 37-årig i november 1900. Manom Krebs blev den første urnebistættelse i Hundslund. Noget, der vakte opsigt. Den gamle post, Søren Jensen, kom en dag med hende i posttasken og sagde spørgende til Jens Peter Nibe: ”Ved du, hvad jeg har i tasken i dag? En Krebs…!”
(Det får mig til at tænke på skuespilleren Per Pallesen, når han i tv-revyen igen og igen spørger fru Christof: ”What do You have in Your taske today?” uden dog at kende historien fra Hundslund.

År 1900-1922: læge Niels Peter Pedersen
Fra november 1900 kom læge Niels Peter Pedersen til byen. Han kom fra Vester Ørum ved Uldum og virkede som læge og boede i huset til 1922. Han døde på ugedagen før han blev 52 – af galdesten. Han var særdeles afholdt, både som privatperson og som læge.
Kun den meget senere læge, Olaf H. Christensen, overgik NPP i popularitet, dog kun som læge ikke som privatperson. Jeg mener, at læge Niels Peter Pedersens enke, Marie, i 1928 skænkede en flot udført egetræsdør til kirken (døren mellem våbenhus og kirkeskib). Jeg er i tvivl om, hvorvidt det var efterfølgeren.
Det kan nemt tjekkes, for navnet står på en lille sølvplade på døren.
NPP blev under megen stor deltagelse begravet i Sindbjerg ved Vejle. Gravstenen står der endnu. Sammen med hustruen Marie havde han børnene Sigurd og Anne. Sigurd blev læge på Middelfart Sindssygehus. Anne blev siden gift med faderens efterfølger, læge Heegaard.

1922: læge Heegaard
Læge Heegaard vikarierede fra 2. januar 1922 og fire måneder frem. I den periode lærte han forgængerens datter, Anne, at kende, og de blev gift og flyttede til Hedensted, hvor han blev læge.

1922-1926: læge E. Frederiksen
Fra maj 1922 rykkede læge E. Frederiksen fra Søvind ind i lægeboligen på Torupvej. Indtil da havde Søvind-folkene ikke været ret flinke til at bruge ham som læge, men da han flyttede til Hundslund, så ville de godt bruge ham. (Ifølge Arne Nibe, så brød Søvind-folkene af en eller anden grund sig ikke om lægerne i deres egen by).
Frederiksen vakte opsigt, når han kørte rundt i sin Ford T. Han flyttede fra byen i 1926. Hvorhen vides ikke.

1926-1927: I. Berkov
Berkov var militærlæge og kom fra Nr. Alslev på Falster, og han ansatte en husbestyrerinde, der hed Krukov, og de havde en kat, der hed Lukov.I. Berkov var som læge meget brutal og hårdhændet, gik altid i uniform og nærmest i strækmarch. Når en patient kom til ham med f.eks. en dårlig hånd, så lagde han hårdt ud: ”Det kunne måske blive nødvendigt at amputere

hele armen", så patienterne, ikke mindst børnene, frygtede ham. Han flyttede i foråret 1927, og det vides ikke hvorhen.

1927-1955: Læge Georg Ibsen

Georg Ibsen, gift med Helene, rykkede ind i foråret 1927. De fik to sønner, Edvard og Niels Ulrik. Den ældste, Edvard, blev senere læge i Malmø, og han besøgte familien Hejlsvig og sit gamle barndomshjem i 1980, og vores Susanne, 5 år, og Edward fik en god snak på "deres værelse" – det østligste af de tre værelser på kvisten ud mod haven. Jeg tror, at det var lige spændende for begge. Også spændende for Annette på 7, Inge og jeg at høre om gamle dage. Ibsens yngste søn, Niels Ulrik, forsumpede i druk. Han var bl.a. på Grønland i nogle år, og en periode boede han hos Jørgen Bisgaard i Hadrup.

Den ene af de to sønner havde kælenavnet Jodda, men Nibe kunne ejendommeligt nok ikke huske, hvem af dem, det var.Hr. og fru Ibsen, som de kaldtes, havde mange gæster, og der blev som oftest serveret fransk mad til gæsterne. Deres husholdningsbudget blev lidt dyrere end de strengt taget havde råd til, og det gæstfrie par havde sjældent penge tilovers.

Ibsen ombyggede huset, satte kvist på mod syd, sløjfede en havedør på havesiden af huset og lagde to stuer sammen til en stor dagligstue (Som det er nu). Han sløjfede også en dør i nordgavlen, hvor der ellers havde været indgang til konsultationen. Ibsen ændrede køkkenet, der i den østlige del havde fadebur ud mod Torupvej og anretterværelse ind mod spisestuen. (De to rum blev stort set sløjfet af Jane og Troels Fenger, der dog lod en del af muren ud mod Torupvej stå. Denne mur sløjfede Inge og jeg mange år senere.

Tilbage til Ibsen. Endnu vigtigere: Han opførte baghuset med herlig altan, vaskehus, værksted og to garager. Det skete i 1939, fordi han frygtede krig og mangelsituationer, og med baghuset kunne han holde får og høns. Det var meget klogt og forudseende. Familien Ibsen havde herefter altid får i haven, der dengang også omfattede telefonhusgrunden, som var forbeholdt urtehave, passet af en gartner. Han var meget haveinteresseret og fik bl.a. plantet fersken som espalier på baghuset og mange andre træer og buske.

Han opførte et drivhus for østgavlen af baghuset. Dyrevennen Helene Ibsen tillod både får og lam at komme ind i stuen, og de lå ofte i sofaen. Hun holdt hånden over dem, men når hun ikke var hjemme, gav Georg Ibsen med bryskhed i stemmen straks tjenestefolkene ordre til at jage dyrene ud med ordene "Ud med det skidt".

Ibsens første bil var en Ford T, og han havde flere forskellige biler frem til sin død i 1955, men på trods heraf lærte han aldrig at køre bil. Han var mildest talt en elendig chauffør. Han kørte flere gange i grøften, og nogle gange væltede han. Så opsøgte han den nærmest boende landmand, der med sine heste og trak bilen fri, så han kunne køre videre. Nogle gange havde han sin mor, "professorinden" fra København med ude at køre, og der præsterede han også at vælte og køre i grøften. Ingen kom til skade ved det, for farten var lav.

Professorinden boede for øvrigt i flere perioder hos sønnen og svigerdatteren.

Helene Ibsen kørte også bil, og det fortælles, at hvis hun på sin køretur så nogle mennesker, der ikke behandlede deres dyr ordentligt, så stoppede hun bilen, sprang ud og gav dem en opsang. De pågældende blev skældt hæder og ære fra. Georg Ibsen var altid meget støjende og højrystet i sin adfærd. Kom der en patient ind i konsultationen med en rigtig slem forstuvning, så råbt han efter konen, så hun også kunne se, hvor slemt det var.

Familien havde havemand og to piger og derudover hjalp nu afdøde Aksel Jensens kone, Elvira, til ved middagene, når der kom gæster.

Ibsen etablerede en kontakt i gulvet under spisebordet, så der kunne ringes efter pigerne, når næste ret skulle serveres, eller der skulle tages af bordet. Der er en messingknap midt i spisestuegulvet som et levn fra dengang, og da jeg (jsh) isolerede under gulvene fra krybekælderen, fandt jeg en intakt ledning hele vejen op til pigeværelset på 1. sal (nordværelset). Der sad klokken inde i skabet.

Georg Ibsen havde ry for at være ekstremt god til at stille den rigtige diagnose, og det hed sig, at den altid blev bekræftet på Odder Sygehus ved en eventuelt senere indlæggelse. Måske var det dette ry, der i mange år, sagde man, skaffede ham den største landpraksis i Jylland. Stor har den i hvert fald været. En af Georg Ibsens studiekammerater, frihedskæmperen og Århuslægen Niels Chr. Gerdes, boede i en periode af de sidste måneder af besættelsen. Her boede han så diskret, at ingen i byen opdagede det. Gerdes stod nemlig på snigmorderen Brøndums dødsliste.

(Min kilde til denne historie er nu afdøde redaktør Mogens Bostrup, Horsens Folkeblad, Odderred.).

Ibsen døde i efteråret 1954, samme dag som hans genbo installatør Jens Andersen, installerede

oliefyr i den østlige kælder. Der stod i forvejen en stor Salamander-kedel af støbejern, som nu blev ombygget til oliefyr. En 4.000 liter stor olietank blev konstrueret ved siden af.
Lige som den tidligere lægefrue, fru Krebs, blev han brændt, hvilket fortsat var meget ualmindeligt. Det vides ikke, hvor han ligger begravet. Fru Ibsen flyttede til Odder og havde i mange år derefter job i banegårdskiosken i Odder.
Georg Ibsen havde af og til vikar – og altså ferie – hvilket var noget nyt i en lægepraksis. Fra hans død i 1954 til Olaf H. Christensen tiltrådte, vikarierede en kvindelig læge frem til 1.februar 1955. Det vides ikke, hvad hun hed.

Efterskrift:
Følgende hører med til Ibsen-epoken: Familien gav i 1930'erne husly til en politisk emigrant, Victor Priess, en tysk kommunist, der flygtede fra Gestapo i 1935 og kom til København, hvor dr. Georg Moltved kontaktede sin ven, Georg Ibsen i Hundslund, som indvilgede i - mindst en måned - at huse den politiske flygtning, som senere skulle vise sig at være kendt af både Walter Ulbricht og Stalin og senere uberettiget skulle blive anklaget for spionage. Det udviklede sig for Victor til flere, længere varende ophold hos familien Ibsen, som han blev en del af. Victor rejste senere til Spanien for at kæmpe mod fascismen, og endte senere som "tysk højforræder og statsløs" i russiske fangelejre og kom fri heraf i 1957 – to år efter Ibsens død.
(Læs selvstændig artikel herom*/ jsh)*

1955-1970: Olaf H. Christensen
I februar 1955 rykkede Asta og Olaf H. Christensen ind i lægeboligen. Asta, der var uddannet sygeplejerske og jordemoder, sad i mange år i sognerådet, valgt af venstre.
O. H. Christensen, født på Helgenæs 13. juni 1923, kom fra en stilling som 1. reservelæge ved Ebeltoft Sygehus, og han blev meget hurtigt uhyre populær som læge. Han havde stor psykologisk indsigt, og en patient havde altid det indtryk, at han var lægens eneste patient. OHC virkede rolig og nærværende i samtale og behandling. Fru Christensen, som hun altid omtaltes, var meget lunefuld og ikke ligefrem vellidt i byen på grund af sin enerådende facon, en meget bestemt dame. Hun var nærmest hysterisk proper med hensyn til rengøring, og for at nedsætte smitterisikoen for familien, blev husets gamle, smukke fyldningsdøre forsynet med teak-krydsfiner på begge sider. (En fadæse, som Fenger og Hejlsvig senere rettede op på. Hvilket læge Christensen, da jeg en gang lige efter overtagelsen opsøgte ham som læge, beklagede meget. Han havde i Fengers tid været på besøg og konstateret, at de var begyndt at fjerne teak-finéren – noget som Inge og jeg senere fortsatte med.
Asta og Olaf H. Christensen fik børnene Jeppe, Søren, Mads Bo og Kirsten. (De havde skrevet deres navne med en diamant på et par vinduer. Og flittigt kradset deres navne på sydgavlen af baghuset.
Asta flyttede på et tidspunkt ind på Østergaard i Hundslund og begik senere selvmord. OHC solgte i august 1970 huset, flyttede sin praksis til Odder, ved Apoteket, og han beholdt sine trofaste patienter fra Hundslund. Derimod faldt hans mange patienter fra Søvind fra. Han giftede sig med sin sekretær, Gertrud, og døde i 1993 i Odder.

1970-1976: Jane og Troels Fenger:
1. november 1970 overtog Jane og Troels Fenger og døtrene Ida og Mette den gamle lægebolig som privatbolig. Troels var indtil sin pensionering overdyrlæge ved Plumrose i Brabrand. Da Jane og Troels solgte huset i 1976 flyttede parret til en nedlagt landejendom i Rørth. Troels Fenger, født 17.12. 1920, døde 15. august 1992.

1976-1996; Inge og Jørgen Hejlsvig
Inge Søllingvraa Hejlsvig (f. 1946 – d. 2024) og Jørgen Søes Hejlsvig (f. 1945) og vore to døtre Annette (f. 1972) og Susanne (f.1975) rykkede ind 1. november 1976, og fire år senere fødtes Flemming. Vi flyttede fra Højvænget 312 i Odder. Inge var på det tidspunkt bogholder i et advokatfirma i Odder, og Jeg var journalist på Aarhuus Stiftstidendes Odderredaktion i årene 1973-1977, herefter på hovedredaktionen i Århus.Den gamle Lægebolig blev kærlighed ved første blik, og et pragtfuldt sted for familien i 20 år – i tid kun overgået af familien Ibsen, der boede der i 28 år. Vi så husannoncen i Stiftstidende en lørdag morgen i oktober, et kvarter efter at jeg havde talt med ejendomsmægleren, ringede vi på døren på Torupvej 2. Vi måtte have det hus, og mandag morgen skrev vi slutseddel. Vi, vore børn, familie og venner elskede huset med den dejlige plads og atmosfære. Skolen med et godt ry lå kun tre minutters gang fra huset, og vi kunne se og høre sportspladsen. Vi elskede huset, egnen, natur og skoven, Sondrup Bakker og

Sondrup Strand, hvorfra Flemming senere blev dus med havet og lærte at sejle med sejl under kyndig lokal vejledning i Sondrup Jolleklub. Da vi flyttede ind var haven forsømt. Fru Fenger kunne ikke nænne at beskære træer, så der stod store skyggefulde birketræer lige uden for vinduerne på havesiden. De måtte væk, så vi kunne nyde en ofte utroligt smukke solnedgang. Vi fik omlagt haven og erstattet gamle, halvt udgående frugttræer med andre frugttræer, prydtræer, og buske. Plantede bl.a. hængebirken på græsplænen og formede den i dens første år efter alle kunstens regler. I forbindelse med omlægningen fandt vi resterne af et lille grundmuret hus i urtehaven, formentlig et tidligt drivhus. Hvad der undrede mig endnu mere var, at jeg flere steder i haven, når jeg skulle plante, konstaterede, at der var nedgravet gamle medicinflasker. Ak, ja der var en gang, hvor mange, selv læger, troede, at man kunne tillade sig at grave alt ned. (Ude af øje, ude af sind.) I årene fjernede jeg adskillige, typisk små, brune medicinflasker. Fræseren gravede en del frem, da jeg to år efter overtagelsen omlagde plænen, men heldigvis fandt jeg aldrig nogen i urtehaven. Vi skiftede efter nogle år plankeværkerne til Torupvej og landevejen ud med grønne hække. Egeplankeværket ud mod landevejen holdt i 40 år. Arne Nibe fortalte, at dette plankeværk – meget symbolsk - blev påbegyndt 9. april 1940, da tyske tropper kørte forbi på vej mod Odder. Men 40 år efter – lige før familien gik til julegudstjeneste – væltede det meste af rækværket i en storm.
Vi glædede os over det flotte og smukke valnøddetræ midt på plænen, som da vi flyttede ind så faretruende skævt ud. Vi fik det nænsomt beskåret og rettet op, så det fortsat kunne stå for vestenvinden. Vi opførte drivhus, og en periode havde vi en 600 kvm. stor urtehave.
En periode havde vi i det lille firkantede areal ud til Torupvej først kaniner og siden dværghøns i et fint hønsehus med hønsegård. Det fik sin ende, da måren nogle år senere kom på besøg, og det glædede vores genbo, Johannes Pedersen, der nogle år senere afslørede, at han havde været grundigt træt af at blive vækket tidligt ved hanegal. Firkanten blev senere udlagt med græs og frugttræer og kaldt for Flemmings Park, fordi han ofte legede der.
Omkring 1980 installerede vi jordvarme, som fungerede fint i 16 år. Kort tid inden vi solgte i 1996, blev der indlagt fjernvarme, fordi det skulle være billigere. Det gik vist nok så som så med det. Set i bakspejlet burde vi nok ikke have ladet os lokke men have beholdt jordvarmen.

1996- : Birte Brynning og Mogens Mehl
Birte var jurist og ansat i Vejle Statsamt, Mogens var edb-konsulent med egen virksomhed i Aarhus og begge har som læge Ibsen stor interesse for Frankrig, fransk mad og franske vine så spisestuen er igen kommet i fokus som husets vigtigste rum.
Begge er nu pensionerede.